

ԶՐՈՅՑ ՏՈՔԹ. ԲԱՅՅԻ ՊԵՏԻԿԵԱՆԻ ՀԵՏ՝ ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Posted on January 31, 2014 by Keghart

Category: [Opinions](#)

Գերմանահայոց Կեդրոնական Խորհուրդը Տազնապալի Շրջան մը Կը բոլորէ

Չրոյց՝ Վարչութեան Նախկին Անդամ Տոքթ. Րաֆֆի Պետիկեանի Հետ, Յունուար 25, 2014

«Նոր Յառաջ». *Ի՞նչ է Գերմանահայոց Կեդրոնական Խորհուրդի իւրայատկութիւնը:*

Րաֆֆի Պետիկեան.- Նկատի ունենալով որ Գերմանիոյ հայութիւնը ցրուած է զանազան քաղաքներու մէջ՝ Պերլինէն մինչեւ Միւնիխ, որ շուրջ 700 քիլոմէթր տարածութիւն կ'ընդգրկէ, եւ բնականաբար մէկ կեդրոն չունենալով Խորհուրդը կը փորձէ համադրողի դերը կատարել եւ դուրսը մէկ ձայնով խօսիլ: Ըսեմ որ ասիկա կազմակերպչական առումով գերմանական ձեւաւորում մըն է, նմանօրինակ Հրեաներու, Յոյներու կամ Քիւրտերու, որոնք ներկայացուցչական մարմիններ ունին:

Գերմանահայոց Կեդրոնական Խորհուրդը Տազնապալի Շրջան մը Կը բոլորէ

Չրոյց՝ Վարչութեան Նախկին Անդամ Տոքթ. Րաֆֆի Պետիկեանի Հետ, Յունուար 25, 2014

«Նոր Յառաջ». *Ի՞նչ է Գերմանահայոց Կեդրոնական Խորհուրդի իւրայատկութիւնը:*

Րաֆֆի Պետիկեան.- Նկատի ունենալով որ Գերմանիոյ հայութիւնը ցրուած է զանազան քաղաքներու մէջ՝ Պերլինէն մինչեւ Միւնիխ, որ շուրջ 700 քիլոմէթր տարածութիւն կ'ընդգրկէ, եւ բնականաբար մէկ կեդրոն չունենալով Խորհուրդը կը փորձէ համադրողի դերը կատարել եւ դուրսը մէկ ձայնով խօսիլ: Ըսեմ որ ասիկա կազմակերպչական առումով գերմանական ձեւաւորում մըն է, նմանօրինակ Հրեաներու, Յոյներու կամ Քիւրտերու, որոնք ներկայացուցչական մարմիններ ունին:

«Նոր Յառաջ». *Պետութեան կողմէ պարտադրուած կաղապար մըն է:*

Ր. Պ.- Պետութեան կողմէ պարտադրանք չկայ, ընդունուած օրինական ձեւն է, երկրին մէջ գոյութիւն ունին երեք համայնքներու՝ Հրեաներու, Իսլամներու եւ Հայերու կեդրոնական խորհուրդներ:

«Նոր Յառաջ». *Իսկ Թուրքերը նման խորհուրդ մը չունին:*

Ր. Պ.- Թուրքերը այլ կառուցուածք մը ունին, անոնք իսլամական կառոյցներու, մզկիթներու շուրջ համախմբուած են եւ պետութենէն ալ մեծ օժանդակութիւն կը ստանան՝ մզկիթներու քարոզիչներ,

ուսուցիչներ, եւ այլն:

«Նոր Յառաջ». *Իսկ այս շրջագծին մէջ ի՞նչ դեր վերապահուած է հայ եկեղեցին:*

Ր. Պ.- Ըսեմ, թէ ընդհանրապէս Գերմանիոյ հայկական միութիւնները կարելի է երկու խումբի բաժնել՝ եկեղեցական միութիւնները, համայնքներ, որոնք համախմբուած են Առաջնորդարանի հովանիին տակ եւ ոչ եկեղեցական, մշակութային միութիւններ, որոնք մաս կը կազմեն Գերմանահայ Կեդրոնական Խորհուրդին: Օրինակի համար եկեղեցական միութիւններու պարագային, եթէ դուն Պերլին կամ Քեօլն կը բնակիս քու անդամակցութեան գումարը կը վճարես եկեղեցին եւ անոր անդամ դառնալով նաեւ տեղոյն համայնքին կ'անդամակցիս: Այլ խօսքով ասիկա կեդրոնաձիգ ձեւաւորում մըն է: Իսկ ոչ-եկեղեցա կան միութիւնները Կեդրոնական Խորհուրդի հովանիին տակ համախմբուած են, որ ապակեդրոն կառոյց մըն է եւ «ուժը» միութիւններուն ձեռքն է:

Առաջնորդարանը շատ ակտիւ ազդեցիկ է, քանի որ 2000 անդամ ունի եւ իւրաքանչիւրէն ամսական 12 եւրօ անդամավճար կը գանձէ եւ պիտոճէ մը կազմելով եօթը հոգեւորական կ'ապրեցնէ, ալ չհաշուած կրօնական արարողութիւններէն եկած եկամուտը՝ պսակ, մկրտութիւն, եւ այլն:

«Նոր Յառաջ». *Ուրեմն միութիւնները պետութենէն որեւէ օգնութիւն չեն ստանար...:*

Ր. Պ.- Ո՛չ, նկատի ունենալով որ Գերմանահայերը տակաւին դեպի հոն տանող ճամբաները չեն «ուսումնասիրած»: Մենք միայն մէկ անգամ յաջողեցանք ծրագրի մը հիման վրայ 35 հազար եւրօ նպաստ ստանալ:

«Նոր Յառաջ». *Բայց ինչպէ՞ս կ'ըլլայ որ Իսլամները կամ Հրեաները նիւթապէս կ'օգտուին, իսկ Հայերը՝ ոչ:*

Ր. Պ.- Թերեւս անոնց ազդեցութեան ոլորտը ակտիւ գորաւոր է: Իրենց համախմբումը տարեկան 3 միլիոն եւրօ օգնութիւն կը ստանայ...:

«Նոր Յառաջ». *Հայութեան ընդհանուր թիւը որքա՞ն է:*

Ր. Պ.- Եկեղեցին վճարող 2000 անդամ ունի, իսկ եթէ այդ թիւը բազմապատկենք չորսով (իւրաքանչիւր ընտանիք չորս անդամ) կը ստանանք 8 հազար թիւը, որոնք ցրուած են շուրջ 14 քաղաքներու մէջ: Անոնցմէ ամենէն մեծը Քեօլնն է, որ 700 անդամ ունի: Կան նաեւ միութիւններ Պերլինի, Հանաուի, Միւնիխի, Կեօփինկէնի եւ այլ քաղաքներու մէջ: Ասիկա Առաջնորդարանին կապուած Հայերու թիւն է, իսկ ամբողջ Գերմանիոյ մէջ վերիվարոյ շուրջ 40 - 60 հազար Հայեր կ'ապրին:

«Նոր Յառաջ». *Գերմանահայոց Կեդրոնական Խորհուրդը քանի՞ միութիւն կը համախմբէ:*

Ր. Պ.- 12 միութիւն կ'անդամակցին Խորհուրդին, կան նաեւ անհատ անդամներ, այն շրջաններուն մէջ, ուր հայկական միութիւն գոյութիւն չունի: Այդ անձինք կրնան իրենց մեկական քուէով մասնակցիլ ընտրութիւններուն:

«Նոր Յառաջ». *Խորհուրդը ի՞նչ նպատակ կը հետապնդէ:*

Բ. Պ.- Գլխավոր երկու նպատակ կը հետապնդե: Ինչպես վերը նշեցի նախ կը փորձե ներքին ճակատի վրայ համադրել աշխատանքները, իսկ յետոյ ալ արտաքին ճակատի վրայ պաշտպանել հայութեան շահերը` Հայ Դատի եւ Ցեղասպանութեան ճանաչման հարցերը: Անոր գլխավոր յաջողութիւններէն մէկը Գերմանիոյ խորհրդարանի 2005-ին ընդունուած հայանպաստ բանաձեւն էր: Ունի նաեւ զանազան կառոյցներ, ինչպէս «Մետրոպ Մաշտոց» ճամբարը, («Ն.Յ.» հիմնադիր` Րաֆֆի Պետրկեան), ուր ամբարն ընթացքին մէկ կամ երկու շաբաթ կը հաւաքուին հայ պատիկները եւ լեզու, երգ, պար կը սորվին: Խորհուրդէն ներս աշխատող երիտասարդական միութիւն մըն ալ գոյութիւն ունի, որ հանդիպումներ կը կազմակերպէ, Ապրիլ 24-ին նուիրուած ոգեկոչումներ, բայց նաեւ այլ ձեռնարկներ, օրինակ` Թուրքիոյ վարչապետին մրցանակ շնորհելու դեմ բողոքի ակիքը, ցոյցը, որու հետեւանքով ալ ջնջուեցաւ Էրտողանի Գերմանիա այցելութիւնը եւ Հայոց Ցեղասպանութեան նուիրուած բազմաթիւ յօդուածներ լոյս տեսան մամուլին մէջ: Խորհուրդին անունով յաճախ մամուլի հաղորդագրութիւններ կը ղրկուին շուրջ երկու հազար թերթերու, կարեւոր դէպքերու առիթով, հանդիպումներ կ'ունենայ Խորհրդարանի անդամներուն կամ պաշտօնատար անձերու հետ, որպէսզի Գերմանիոյ դպրոցներու մէջ դասաւանդուի Հայոց Ցեղասպանութեան իրողութիւնը: Ան նաեւ լաւ յարաբերութիւններ ունի օտար կազմակերպութիւններու ներկայացուցիչներու հետ` Յոյներու, Քիւրտերու, Ալեւիներու, Տերսիմցիներու, եւայլն:

«Նոր Յառաջ» Ինչպէ՞ս Ե Խորհուրդին յարաբերութիւնը Եկեղեցւոյ հետ:

Բ. Պ.- Անոնց յարաբերութիւններու եղանակը կը տարուբերի: Երբեմն համերաշխութիւն կը տիրէ եւ երբեմն ալ, ինչպէս այսօր, լարուած կ'ըլլայ կացութիւնը:

«Նոր Յառաջ» Ի՞նչ Ե այդ յարաբերութեանց սրումի պատճառը:

Բ. Պ.- Այսօրուան հարցին պատճառը թէ՛ անձնական Ե եւ թէ գաղափարական: Անձնական պատճառն այն է որ որոշ անհատներ իրարմէ չեն ախորժիր, իսկ գաղափարականը կը վերաբերի Եկեղեցւոյ շուրջ համախմբուած որոշ մարդոց պահպանողական կեցուածքին, որոնք չեն ուզեր քաղաքականութեամբ զբաղիլ: Ալեւցնեմ որ Խորհուրդին անդամները աւելի ազգային կամ ազգայնական հոսանքին կը պատկանին: Անձնականին վերաբերող օրինակ մը բերելով ըսեմ, թէ Հայր Սերովբէ Իսախանեանը եւ Սրբազան Հայրը Ազատ Օրդուխանեանին հանդէպ, որ Կեդրոնական Խորհուրդի նախագահն Ե, հակակրանք ունին:

«Նոր Յառաջ» Գաղութի կեանքին մէջ ինչպիսի՞ դերակատարութիւն ունին Բարեգործականը, աւանդական կուսակցութիւնները, զանազան երկիրներէ եկած հայ համայնքները, օրինակ՝ Պոլսահայերը, Հայաստանցիները կամ Սուրիահայերը...:

Բ. Պ.- Բարեգործականը երկրին մէջ մասնաճիւղ չունենալով գործնականին մէջ վերջին քսան տարիներուն որեւէ աջքառու աշխատանք չէ տարած: Իսկ աւանդական կուսակցութիւններէն միայն Հ. Յ. Դաշնակցութիւնն Ե որ կառոյց ունի եւ որու դեկավարը տոքթ. Աղէկեանն Ե, որ Միւնիխ կը բնակի: Հ.Յ.Դ.ն Խորհուրդէն ներս կը վարէ ի՛ր քաղաքականութիւնը: Ինչ կը վերաբերի հայ համայնքներուն, ապա եթէ զանոնք իրենց ծննդավայրի գծով դասաւորենք կրնանք ըսել, թէ Առաջնորդարանին շուրջ հաւաքուածներու 90 առ հարիւրը Թրքահայեր են, իսկ Խորհուրդին կը

համակրին Պարսկահայերը, Հայաստանցիները եւ ընդհանրապէս քաղաքականացած Լիբանանահայերը, Սուրիահայերը եւ անոնք որոնք ազգային քաղաքական հարցերով հետաքրքրուած են:

«Նոր Յառաջ» Գերմանահայոց Կեդրոնական Խորհուրդին մէջ ալ շատ ծանրակշիռ հակադրութիւններ կան

Բ. Պ.- Խորհուրդը ունի հինգ հոգինոց վարչութիւն մը, որուն ատենապետը, ինչպէս ըսի, Ազատ Օրդուխանեանն է՝ Հայաստանցի, որ պատմագետ է, իսկ փոխ-ատենապետը՝ Պէյրութէն Ասպետ Այնթապ լեանն է, որ ասպարեզով ակնաբոյժ է եւ Հ.Յ.Դ.ի անդամ: Այսօր այդ հինգ հոգինոց վարչութենէն երեքը հրաժարած ըլլալով ընդհանուր ժողով հրաւիրուած է Նոր վարչութեան ընտրութեան համար: Ըսեմ, որ խորհուրդը երկու թեւի բաժնուած է, մէկ մասը կ'ուզէ Հայաստանի քաղաքականութեամբ՝ զբաղիլ, միւսները դէմ են, եւ այլն: Այս առընչութեամբ Նոյնիսկ հայաստանեան մամուլին մէջ իրարու դէմ յօդուածներ կը գրեն, զիրար կը քննադատեն: Այս բոլորի լոյսին տակ երկու խումբերու համակիրներն ալ հրապարակաւ իրարու դէմ տհաճ արտայայտութիւններ կ'ունենան: Չմոռնամ ըսելու որ Ա. Օրդուխանեան երբ չորս տարի առաջ ընտրուեցաւ, իր թիկունքին ունէր Դաշնակցու թիւը, բայց Նաեւ որոշ ծախակողմեան հակումներով տղաք, որոնք այսօր «Վերածնունդ» շարժումին մաս կը կազմեն: Սակայն ատեն մը ետք ի՛ր եւ իր խորհրդական Անդրանիկ Ազնաւուրի (Հ.Յ.Դ.ի կարեւոր դէմքերէն) միջեւ հարցեր ծագեցան: Բացի այդ, Օրդուխանեանի եւ Հայաստանի Նախկին դեսպան Արմեն Մարտիրոսեանի միջեւ սերտ կապերն ալ վատթարացան, քանի որ ան սկսաւ քննադատական արտայայտութիւններ ունենալ Հայաստանի իշխանութիւններուն դէմ եւ դեսպանը ուղղակի արգիլեց Օրդուխանեանի դեսպանատուն մուտքը:

Ահաւասիկ հարցեր, որոնք կրնան Նոր վարչութեան ընտրութեան ժամանակ (Յունուար 25) պառակտումի առիթ հանդիսանալ: Այսօր եկեղեցւոյ համակիրները, Հ.Յ.Դ.ի համակիրները եւ որոշ չէզոք անձեր դէմ են Օրդուխանեանի վերընտրութեան, իսկ որոշ միութիւններ («Սիլվա Կապուտիկեան» կիներու միութիւնը կամ Շթութկարթի մշակութային միութիւնը), ինչպէս Նաեւ «Վերածնունդ»ի Գերմանիոյ մասնաճիւղի անդամները կը պաշտպանեն անոր թեկնածութիւնը: Հաւանաբար իր դէմ ուրիշ թեկնածու մը առաջադրուի:

«Նոր Յառաջ» Զեր նշած մշակութային միութիւնները դաստիարակչական աշխատանք կը տանի՞ն հայերէնի ուսուցում, մշակութային ձեռնարկ...:

Բ. Պ.- Գերմանիոյ տարածքին ամէնօրեայ հայկական դպրոց գոյութիւն չունի: Կան միօրեայ դպրոցներ, միութիւններէն ներս, բայց Նաեւ Առաջնորդարանը՝ դասագիրքեր ապահովելով եւ ուսուցիչներ պատրաստելով: Ամառնային ճամբարներն ու երիտասարդական միութիւններն ալ կը Նպաստեն հայեցի դաստիարակութեան, սակայն ընդհանուր կրթական ծրագիր մը գոյութիւն չունի:

«Նոր Յառաջ» Գերմանիոյ կազմակերպութիւնները եւ միութիւնները պաշտօնական կեդրոնատեղի կամ քարտուղարութիւն ունի՞ն:

Բ. Պ.- Արհեստավարժ ձեռով աշխատող միակ կազմակերպությունը Առաջնորդարանն է:

«Նոր Ցառաջ» Լրատու ցանց գոյություն ունի՞

Բ. Պ.- Գերմանահայերը ունին Հայ-գերմանական Ընկերակցության եռամսեայ պարբերաթերթը, որ օրին հիմնուած է Աւետիք Իսահակեանի եւ տորթ. Եոհաննէս Լեփսիւսի կողմէ: Խմբագիրը դոկտ. Րաֆֆի Քանդեանն է, որ միաժամանակ նոյն ընկերակցության ատենապետն է: Գերմաներէնով տպագրուող լուրջ եւ բարձրորակ հրատարակություն մըն է, որ կը դրկուի նաեւ Գերմանիոյ խորհրդարանի անդամներուն: Կայ նաեւ «Հայ Սոսայիթի» ելեկտրոնային էջը, որ միայն գաղութային հարցերով կը զբաղի: Պատասխանատուն Սուրեն Աքիզն է: Իսկ «Արմինիըն Ինֆօ»ն հայերէն, անգլերէն, գերմաներէն, թրքերէն լեզուներով լոյս կը սփռէ շատ հետաքրքրական քաղաքական յօդուածներ: Խմբագիրն է համպուրկահայ Թորոս Սարեան: Վերջերս ստեղծուեցաւ «Յուշամատեն»ը, որ պատմաբան Վահէ Թաշճեանի նախաձեռնութիւնն է: Միւս կողմէ, Պոխումի համալսարանին մէջ գոյութիւն ունի «Սփիւռք եւ Տեղասպանութիւն» ամսիկոնը, որ կը ղեկավարուի դոկտ. Միհրան Տապաղի կողմէ, որ գերմանացի մտաւորականութեան մօտ կարելոր աշխատանք կը տանի:

«Նոր Ցառաջ» Զեր միութենական կամ կազմակերպական աշխատանքներու ընթացքին թրքական միութիւններու հետ թեր եւ դեմ շփումներ կ'ունենա՞ր:

Բ. Պ.- Ատեն մը միշտ կը հակադրուէին մեր գործունէութեան, մանաւանդ Աթաթուրքի անունով կազմակերպութիւն մը կար որ միշտ կը հակադրէր, ըսենք՝ Ապրիլ 24-ին Հայոց Տեղասպանութիւնը ժխտող թռուցիկներ կը ցրէին, եւայլն: Իսկ հիմա կրնամ ըսել որ ուղղակի չեն խանգարեր, սակայն Թուրքիոյ ի նպաստ զօրաւոր քարոզչական աշխատանքներ կը տանին, օրինակ՝ մաս կը կազմեն գերմանական կուսակցութիւններուն, խորհրդարանին, ունին զանազան հաստատութիւններ ու հիմնարկներ եւ նիւթապէս կ'օգտուին գերմանական աղբիւրներէ: Մենք ալ մեր կարգին կը համագործակցինք այլ համայնքներու ներկայացուցչութիւններուն հետ, ինչպէս Ասորիներու եւ Պոնտոսցիներու հետ, որոնք կը պայքարին ոչ միայն Հայերու, այլ ընդհանրապէս բոլոր քրիստոնէաներու ցեղասպանութեան հարցերով: Աւելցնեմ, որ մենք լաւ կապեր ունինք նաեւ այն Թուրքերուն հետ, որոնք մեր դատի լուծման կողմնակից են: Օրինակ անցեալ շաբաթ Զեյնի մէջ Հրանդ Տիւնքի մահուան 7-րդ տարելիցին առիթով «Հրանդ Տիւնք ֆորում»ը ու «Թուրքիա-Գերմանիա» հիմնարկը միասնաբար կազմակերպած էին ձեռնարկ մը, հո՞ծ բազմութեան մը ներկայութեամբ: Մասնակիցներուն 80 առ հարիւրը Թուրքեր էին:

«Նոր Ցառաջ» Ինչպիսի՞ն է Գերմանիոյ վարած քաղաքականութիւնը Հայաստանի նկատմամբ: Պետական օժանդակութիւններ կ'ըլլա՞ն:

Բ. Պ.- Օրին, դեսպան Տիկ. Ղազինեան, որ անցեալ տարի մահացաւ, մե՞ծ աշխատանք կը տաներ: Ան յաջողեցաւ, առաջին անգամ ըլլալով, կազմակերպել օրուան նախագահ Ռոբերտ Քոչարեանի Գերմանիա այցելութիւնը: Այսօր փոխադարձ կապեր կը հաստատուին նաեւ Հայ-գերմանական ընկերակցության միջոցով: Նաեւ բնապահպական շարժումներու գծով գերմանացի փորձագետներ հետաքրքրուած են Հայաստանով եւ որոշ ծրագիրներ կը մշակուին: Իսկ Հայաստանի մէջ

Ֆրանսական համալսարանի գլխավոր նիւթական օժանդակութիւն տրամադրողը Գերմանիոյ պետութիւնն է:

«Նոր Յառաջ». *Իսլամացած Հայերու հարցը հոն ինչպէ՞ս կ'ընկալուի*

Ր. Պ.- Գերմանիոյ մէջ մեծ է թիւը իսլամացած Հայերու: Անոնք եկեղեցի կու գան, սկսած են իրենց գաւազները մկրտել: Անցեալ տարի Տերսիմի Հայերու միութիւնը Ֆրանսքֆուրթի մէջ կազմակերպեց քաղաքական ձեռնարկ մը՝ 600 հոգիի ներկայութեան: «Թաքնուած» Հայերը կ'աշխատին նաեւ թրքական կամ քրտական կազմակերպութիւններէն ներս եւ իրենց մասին լոյս տեսած են բազմաթիւ հրատարակութիւններ: Կրնամ ըսել, թէ այդ ուղղութեամբ զարթօնք մը կայ: Մեր գրոյցի աւարտին կ'ուզէի յատկապէս մատնանշել, թէ այսօր Գերմանիոյ մէջ ամենէն մեծ թիւը կը կազմեն այն Հայերը, որոնք հայութեան հետ որեւէ կապ չունին եւ որեւէ միութեան մէջ չեն ներառուած: Իսկ ամենէն կազմակերպուած կառոյցը, ինչպէս ըսի արդէն, Գերմանիոյ Հայոց Առաջնորդարանն է:

«Նոր Յառաջ». *Իսկ ինչպէ՞ս կարելի է այդ անտարբեր խաւը հայութեան մօտեցնել:*

Ր.Պ.- Նախ ըսեմ, որ Ֆրանսայի բաղդատմամբ գերմանահայ գաղութը բաւական նոր է եւ միայն 60-ական թուականներուն սկսած է կազմուիլ: Գաղութը, դարձեալ Ֆրանսայի բաղդատմամբ, աւելի նուազ չափերով ձուլուած է: Եւ որպէսզի կարենանք անտարբեր տարրը ներգրաւել մեր մէջ, պէտք է ստեղծել նոր, որակաւոր եւ արհեստավարժ կառոյցներ՝ սիրաշահելու համար Գերմանիա մեծցող երիտասարդները, որոնք մեր ապագան են:

«ՆՈՐ ՅԱՐԱԶ»

